

OFICIUL AVOCATULUI POPORULUI

**MAIA BĂNĂRESCU
AVOCATUL POPORULUI
PENTRU PROTECȚIA DREPTURILOR COPILULUI**

**MONITORIZAREA RESPECTĂRII DREPTURILOR
COPILULUI ÎN PROCESUL DE ACORDARE A
ASISTENȚEI MEDICALE DE URGENȚĂ
PRESPITALICEASCĂ**

AUTORI:

**Tamara Tentiuc,
Șeful Direcției drepturile copilului OAP**

**Elena Draghici,
consultant superior în Direcția drepturile copilului OAP**

Chișinău, 2016

SERVICIUL DE ASISTENȚĂ MEDICALĂ DE URGENȚĂ PRESPITALICEASCĂ DIN REPUBLICA MOLDOVA

1.1 Asistența medicală de urgență prespitalicească acordată copiilor

Unul din drepturile fundamentale ale omului, consfințit de Declarația Universală a Drepturilor Omului¹, este dreptul la sănătate.

Constituția Organizației Mondiale a Sănătății definește sănătatea drept: „O stare generală de bine (fizică, mentală, socială) și nu constă doar în absența unei maladii sau infirmități.”². Respectiv dreptul la sănătate este un fenomen juridic perceput într-un spectrul mult mai larg, deoarece implică bunăstarea generală a ființei umane.

O atenție aparte Avocatul Poporului pentru protecția drepturilor copilului acordă dreptului la ocrotirea sănătății a copilului. Atenția asupra serviciilor medicale oferite copiilor este condiționată de urmările nefaste survenite pentru întreaga viață a persoanei în cazul neglijării elementelor esențiale a ocrotirii sănătății. Astfel este evidentă și incontestabilă importanța tuturor etapelor de asistență în cadrul exercitării dreptului la sănătate.

Convenția pentru protecția drepturilor copilului³ stipulează că: „Statele părți recunosc dreptul copilului de a se bucura de cea mai bună stare de sănătate posibilă și de a beneficia de serviciile medicale și de recuperare. Ele vor depune eforturi pentru a garanta că nici un copil nu este lipsit de dreptul de a avea acces la aceste servicii. De asemenea, Convenția⁴ menționează că: ”În toate acțiunile care privesc copiii, întreprinse de instituțiile de asistență socială publice sau private, de instanțele judecătorești, autoritățile administrative sau de organele legislative, interesele copilului vor prevala.”

Asistența medicală de urgență prespitalicească acordată copiilor își are specificul său și implică adaptări suplimentare necesare asigurării dreptului la ocrotirea sănătății. Potrivit standardelor internaționale în procesul acordării asistenței medicale prespitalicească copiilor, e recomandabil de ținut cont de aspectul: accesibilității și participării în cunoștință de cauză a minorului la luarea deciziei.

Aceste elemente, în fond, definesc fenomenul asistenței medicale prietenoase copiilor. Scopul de bază este informarea și implicarea copilului în luarea deciziei la toate etapele de asistență medicală. Dezvoltarea culturii juridice

¹ Declarația Universală a Drepturilor Omului, art.25, alin.(1);

² http://www.who.int/governance/eb/who_constitution_fr.pdf;

³ Convenția pentru protecția drepturilor copilului, adoptată de Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite la 20 noiembrie 1989 (traducere) (republicată în Monitorul Oficial nr. 314 din 13 iunie 2001)art. 24, alin. (1);

⁴ Convenția pentru protecția drepturilor copilului, adoptată de Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite la 20 noiembrie 1989 (traducere) (republicată în Monitorul Oficial nr. 314 din 13 iunie 2001), art. 3, alin. (1);

în aspectul medical este unul din premisele prevenirii diferitor maladii, precum și prevenirea situațiilor de criză și într-un final asigurarea ocrotirii sănătății.

La capitolul accesibilitate este necesar de menționat că acest fenomen urmează a fi analizat într-un aspect mai larg și anume:

- accesibilitate fizică ;
- accesibilitate informațională (apel telefonic, perceperea informației relatate în dependență de vârsta copilului și/sau dizabilitatea acestuia) și
- accesibilitatea copilului la servicii medicale primare calitative.

Principiul accesibilității implică necesitatea de a angaja personal medical cu profil pediatric, capabil să interacționeze cu minorii de toate vârstele și apt de a-i informa pe înțelesul lor. Aici trebuie de menționat importanța instruirii continue a angajaților medicali.

Întru evaluarea obiectivă a situației în domeniu, Avocatul Poporului pentru protecția drepturilor copilului a efectuat un sondaj cu scopul de a identifica problemele de care se confruntă managerii serviciilor de asistență medicală de urgență.

În conformitate cu Ordinul nr.85 al Ministerului Sănătății al R.Moldova din 30.03.2009 cu privire la organizarea și funcționarea Serviciului de Asistență Medicală Urgentă din Republica Moldova, stațiile, substațiile I punctele de asistență medicală de urgență trebuie să dețină echipă de asistență medicală de urgență (profil general, pentru copii) și echipă specializată de asistență medicală urgentă (profil reanimare) pentru deservirea copiilor.

Astfel, potrivit informației prezentate, circa 63,63% din respondenți au menționat că dispun de număr suficient de mijloace de transport, iar 68,18% din ei au specificat că acestea sunt dotate cu cele necesare.

La aspectul privind starea ambulanțelor - 22,72% din ei au menționat că e relative satisfăcătoare, iar 13,63% - că e nesatisfăcătoare. A fost precizat faptul că în ultimii 3 ani, doar circa 54,55% din respondenți nu au beneficiat de un mijloc de transport nou.

La capitolul personal medical circa 86,36% din respondenți au menționat insuficiența de specialiști cu profil pediatric.

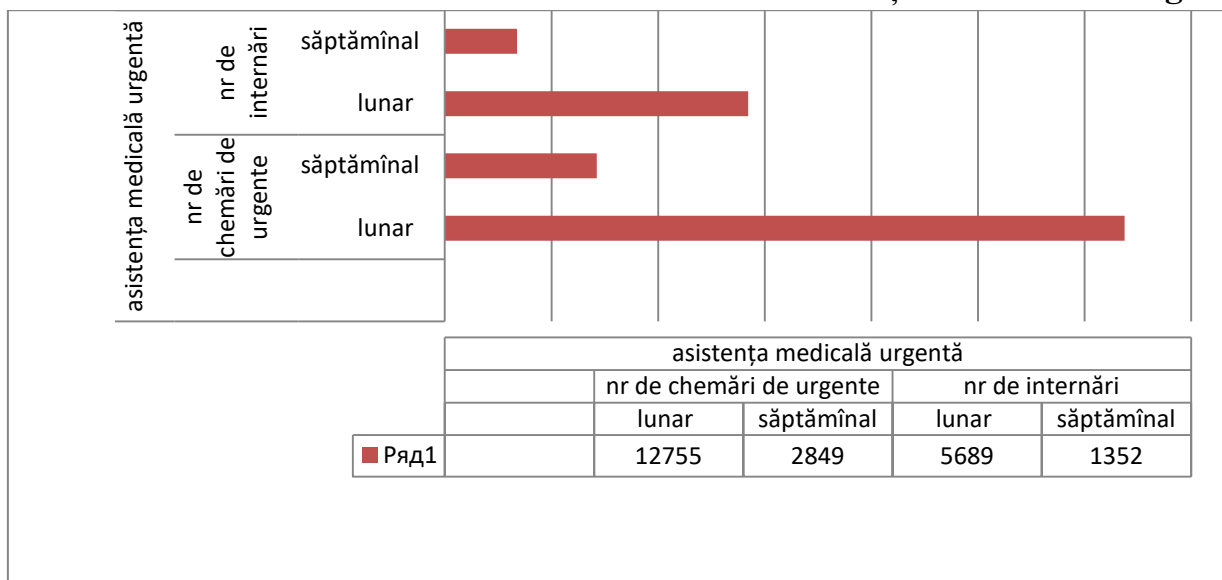
Cu regret a fost constatat că în majoritatea stațiilor/substațiilor/punctelor de asistență medicală de urgență este lipsă de echipă de asistență medicală de urgență pentru copii (profil reanimare), fapt ce contravine Regulamentului de activitate a echipei specializate asistență medicală urgentă, profil reanimare (pentru deservirea copiilor 0-18 ani)⁵. Cauza, în mare parte, fiind lipsa de mijloace financiare și de personal.

⁵ Regulamentul de activitate a echipei specializate asistență medicală urgentă, profil reanimare (pentru deservirea copiilor 0-18 ani), aprobat prin Ordinul MS al RM nr.85 din 30.03.2009;

Situația respectivă are un impact negativ asupra calității serviciilor medicale prestate, deoarece personalul medical de urgență existent cu greu face față fluxului de adresări.

Tabel

Numărul de adresări la serviciile de asistență medicală de urgență

Sursa: respondenți (stațiile/substațiile de asistență medicală urgentă) din RM

Potrivit aceleiași surse, circa în 44% din numărul lunar de solicitări a asistenței medicale de urgență, copiii sunt internați.

În lumina art.12 al Convenției ONU cu privire la drepturile copilului: „Statele părți vor garanta copilului capabil de discernământ dreptul de a-și exprima liber opinia asupra oricărei probleme care îl privește, opiniile copilului urmînd să fie luate în considerare ținîndu-se seama de vîrsta sa și de gradul său de maturitate”.

De asemenea, Convenția europeană pentru protecția drepturilor omului și a demnității ființei umane față de aplicațiile biologiei și medicinei⁶ reglementează faptul că: ” Păreră minorului va fi luată în considerare ca un factor din ce în ce mai hotărător, în funcție de vîrsta și de gradul său de maturitate.” .

Participarea minorului în cunoștință de cauză la luarea deciziilor ce-l privesc este un element important în conștientizarea situației în care se află, dar și în procesul său de educare.

Serviciile de asistență medicală prietenoase copiilor presupune că:

- Copilul știe cînd și unde să apeleze în caz de urgență medicală;

⁶ C O N V E N Ţ I A* europeană pentru protecția drepturilor omului și a demnității ființei umane față de aplicațiile biologiei și medicinei (Convenția privind drepturile omului și biomedicina) din 04.04.1997, Publicată în ediția oficială, “Tratate internaționale”, 2009, volumul 43, pag.466 ,Publicată în ediția oficială, “Tratate internaționale”, 2006, volumul 38, pag.247 , Notă: Ratificată prin Legea nr.1256-XV din 19.07.2002 , Întocmită la Oviedo la 4 aprilie 1997, * În vigoare pentru Republica Moldova din 1 martie 2003, art.6, alin. (2);

- Copilul are acces ușor la servicii medicale de urgență;
- Prestatorul de servicii medicale respectă confidențialitatea în conformitate cu legislația;
- Prestatorul de servicii de asistență medicală de urgență oferă servicii efective și comprehensive în conformitate cu necesitățile copilului;
- Toții copiii au acces egal la servicii de asistență medicală de urgență.

Din păcate, adresările cetățenilor parvenite la Oficiul Avocatului Poporului au semnalat carențe în sistemul de asistență medicală urgentă, care au generat consecințe tragice. Un caz elocvent este cel înregistrat în 2015.

În semestrul I al anului 2015 în adresa Oficiului Avocatului Poporului a parvenit o cerere privind încălcarea dreptului la ocrotirea sănătății, fapt ce a dus la decesul unui minor. În cadrul investigării s-a constatat că în procesul acordării asistenței medicale minorei, au fost admise mai multe abateri de la normele legale, iar managementul defectuos, agravat de dotarea insuficientă cu echipamentul medical necesar, a redus considerabil capacitatea de a acorda asistență medicală calitativă și oportună.

La etapa asistenței medicale prespitalicești au fost identificate abateri în aspectul activității serviciului de telecomunicații din cadrul Serviciului Asistență Medicală Urgentă, precum și lipsa unor aparate necesare potrivit Listei aparatajului și echipamentului medical obligatoriu pentru dotarea unităților de transport sanitar din cadrul Stației Asistență Medicală Urgentă, aprobat prin Ordinul Ministerului Sănătății nr.85 din 30.03.2009 Cu privire la organizarea și funcționarea Serviciului de Asistență Medicală Urgentă din Republica Moldova. Factorii respectivi au generat urmările tragice pentru viața copilului.

Potrivit informației prezentate, numărul de decese înregistrate pe tot parcursul anului 2015 se egalează cu cel înregistrat în ultimele 10 luni ale anului 2016.

Tabel

Numărul de decese înregistrate la SAMU			
1	2	3	4
Ряд2	1	2	3
Ряд1	0	2015	2016

Sursa: respondenți (stațiile/substațiile de asistență medicală urgentă) din R.Moldova.

Printre problemele serviciilor invocate de respondenți, care le afectează calitatea serviciilor, au fost menționate:

- Drumurile deplorabile și accesul dificil al autosanitarelor spre locul de destinație;
- Lipsa iluminării pe străzi, în scări și lipsa numerotării pe clădiri, fapt ce cauzează pierderea timpului în căutarea punctului de destinație;
- Lipsa utilajului și a inventarului medical pediatric necesar;
- Nivelul scăzut de salarizare a personalului medical în domeniu;
- Transportul uzat, care nu corespunde cerinșelor tehnice, la unele puncte de asistență medicală de urgență;
- Lipsa personalului medical de profil pediatric;
- Unii respondenți au menționat că din cauza insuficienței medicilor de familie solicită serviciile de asistență medicală de urgență (în special în cazul bolnavilor cronici);
- Tratarea de sine stătătoare și solicitarea tardivă a asistenței medicale de urgență;
- Nerespectarea indicațiilor medicului

Deficiențele invocate denotă necesitatea intervenirii sub aspect multidisciplinar.

CONCLUZII:

Sistemul de asistență medicală de urgență destinat copiilor în Republica Moldova funcționează anevoios. Cauzele acestei stări de lucruri sunt de ordin material, social și managerial.

Au fost identificate deficiențe în cadrul sistemului de asistență medicală de urgență, condiționate de:

- Lipsa de personal necesar (resurse umane);
- Lipsa unităților de transport (suport financiar);
- Insuficiența dotărilor necesare a echipelor de asistență medicală de urgență (profil general și profil reanimare) destinat copiilor;
- Lipsa indicatorilor cu denumirea străzilor și a numerelor la blocuri în unele localități, ceea ce cauzează pierderea timpului „de aur” în situații critice.

Factorii respectivi generează incapacitatea fizică a personalului medical de a-și onora calitativ obligațiile de serviciu.

A fost constatat că respondenți din diferite regiuni ale Republicii Moldova au invocat faptul că lipsa denumirii străzilor și a numerelor de pe clădiri, precum și lipsa iluminării stradale și la scările blocurilor constituie un factor de tergiversare a timpului prețios în momentul sosirii echipei la locul destinației. Acest fapt implică

necesitatea responsabilizării autorității publice locale întru alocarea mijloacelor necesare pentru îmbunătățirea situației administrative în toate localitățile țării.

Un alt aspect, deloc de neglijat, este cultura juridică a populației. Este important ca populația să cunoască temeiul și modul de apelare a serviciilor de asistență medicală de urgență. Promovarea informației respective ar fi o premiză pentru diminuarea cazurilor de apel tardiv la serviciile medicale de urgență.

În baza problemelor identificate, Avocatul Poporului pentru protecția drepturilor copilului înaintea următoarelor **RECOMANDĂRI:**

- Examinarea oportunității de asigurare cu mijloace de transport necesare a echipei medicale profil reanimare pentru copii (MS, CNAM);
- Revizuirea Strategiei de dezvoltare a resurselor umane din sistemul sănătății pentru anii 2016-2025, aprobat prin Hotărârea Guvernului Nr. 452 din 15.04.2016, pentru a asigura formarea și instruirea continuă a medicilor cu profil pediatric în sistemul de asistență medical de urgență (MS);
- asigurarea instruirii continue a personalului medical cu profil pediatric (MS);
- examinarea oportunității alocării mijloacelor financiare necesare pentru instalarea iluminărilor necesare pe străzi, pentru stabilirea indicatorilor și a numerelor la blocuri (APL I, APL II);
- organizarea și asigurarea formării și instruirii continuă a medicilor cu profil pediatric pentru sistemul de asistență medicală de urgență.
- elaborarea și includerea în curriculumul disciplinei Educație civică a informațiilor privind modul de solicitare a Serviciului asistență medicală urgentă de către copii;
- promovarea în mass-media a modului de reacționare în cazurile de urgență medicală pe înțelesul copiilor (în scopul educării culturii juridice medicale a minorilor) (MS, mass-media,);

Deoarece cauzele problemelor din sistemul de asistență medicală de urgență sunt de ordin multidisciplinar, soluționarea acestora este posibilă doar prin cooperarea tuturor responsabililor vizați din domeniul medical, social și administrativ.